

"Aşk-ı mecazi, aşk-ı hakikiye inkılap eder..." cümlesini hayatımıza nasıl uygulayabiliriz? Şiddetli aşk acısı çeken arkadaşlarımıza ne gibi tavsiyelerde bulunabiliriz?

"BİRİNCİ MERTEBE-İ NURİYE-İ HASBİYE"

"Bendeki aşk-ı beka, bendeki bekaya değil, belki sebepsiz ve bizzat mahbub olan kemal-i mutlak sahibi Zat-ı Zülkemâlin ve Zülcelâlin bir isminin bir cilvesinin, mahiyetimde bir gölgesi bulunduğundan, fitratımda o Kâmil-i Mutlakın varlığına ve kemaline ve bekasına müteveccih olan muhabbet-i fitriye, gaflet yüzünden yolunu şaşırmış, gölgeye yapışmış, aynanın bekasına âşık olmuştur."(1)

"Aşk, şiddetli bir muhabbettir. Fâni mahbuplara müteveccih olduğu vakit, ya o aşk kendi sahibini daimî bir azap ve elemde bırakır. Veyahut o mecazi mahbup, o şiddetli muhabbetin fiyatına değmediği için, baki bir mahbubu arattırır; aşk-ı mecazi, aşk-ı hakikiye inkılap eder."

"İşte, insanda binlerle hissiyat var. Her birisinin, aşk gibi iki mertebesi var: biri mecazi, biri hakiki."(2)

"Güzel değil batmakla kaybolan bir mahbub. Çünkü zevale mahkûm, hakiki güzel olamaz. Aşk-ı ebedî için yaratılan ve ayine-i Samed olan kalb ile sevilmez ve sevilmemeli."(3)

Üstad Hazretleri numune olarak verdiğimiz bu gibi ifadeleriyle insanların neyi nasıl seveceklerini ifade ediyor ve muhabbetin ölçüsünü ortaya koyuyor. Allah için ve Allah hesabına olmayan muhabbet ve aşkların, yanlış ve boş olduğuna, hatta sahibine azap ve acı vermekten başka hiçbir faydası olmadığına işaret ediyor.

Allah, insana kalp ve muhabbet hissini, kendi isim ve sıfatlarını sevdirmek için vermiştir. Hatta insandaki kalb ve muhabbete öyle bir genişlik vermiştir ki; ancak ezeli ve ebedî olan Allah'ın cemal ve kemalinden başka hiçbir şeyle tatmin olamaz. Öyle ise insanın nihayetsiz olan muhabbetini, mecazi ve fâni mahlukata vermesi meşru ve helal değildir. Mahlukatı ise ancak Allah'ın bir sanatı, cemal ve kemalinin bir ayna olması noktasından sevebilir.

Kalp Allah'ı sevmekle ve onu zikretmekle mutmain olur:

“...İyi biliniz ki, kalpler ancak Allah'ı zikretmekle (anmakla) huzur bulur.” (Ra'd, 13/28)

Cenab-ı Hakk'ın muhabbeti, fâni olan dünyanın birkaç günlük zevkiyle mukayese edilmez. İnsanın kalbine yerleştirilen nihayetsiz muhabbet, nihayetsiz cemal ve kemal sahibi olan Cenab-ı Hakk'ı sevmesi için verilmiştir.

“İnsan, kâinatın en câmi' bir meyvesi olduğu için, kâinatı istila edecek bir muhabbet o meyvenin çekirdeği olan kalbine dercedilmiştir. İşte şöyle nihayetsiz bir muhabbete layık olacak, nihayetsiz bir kemal sahibi olabilir.”(4)

Dünya, insanın arzu ve emellerini tatmin için kâfi değildir. Bunun içindir ki, dünyanın güzel manzaralarını kısa bir zamanda temaşa edip; onun zevk ve sürurlarını tatmak, ancak insanın iştahasını açar, fakat doyurup tatmin etmez.

“Ancak o ruhun arzularını ve meyillerini tatmin ve temin edecek, âlem-i ahirettir.”(5)

Diğer bir husus, muhabbet ilim ve marifetin bir neticesi hükmündedir. İlim ve marifet ziyadeleştikçe muhabbet de ona göre ziyadeleşir. Nasıl meyve ağacı, meyvesi için dikilip bakılır ise, aynı şekilde kâinat ağacının meyvesi ve neticesi de muhabbettir, kâinatın yaratılması da ona bakar. Bu yüzden Allah insana nihayetsiz ve her şeyi kuşatacak bir muhabbet hissi vermiştir. Kalp adi, fâni ve ani şeylere bağlanmamalı, onlarda boğulmamalıdır.

Nasıl ki, tevhid akla rehber olduğu zaman, her şeyde Allah'ı bulduruyor ise, aynı tevhid kalbe rehber olduğu zaman da kalbi kâinatın dağınıklığından ve mecazi aşklarından kurtarıp, hakiki aşk olan Allah'a yöneltiyor. İnsanın mahiyetindeki aşk-ı beka, ilahi aşkın bir levhası, bir cilvesi ve bir numunesidir. Bunun sarf edileceği yer ise ancak ve ancak Allah'ın sonsuz cemal ve kemalidir.

Bir şeyi sevmek iki türlü olur; birisi caiz iken, diğeri caiz değildir.

Birisi, bir şeyi kendi hesabına ve zatı için sevmektir. Yani sanatı, sanatkârına

olan yönünden ve işaretinden dolayı değil de sanatı sırf sanat için, kendi hesabına sevmektir. Bu sevgiye mecazi sevgi deniliyor. Bu sevgi Allah'ın razı olduğu bir sevgi değildir. Her şeyin fani ve geçici olması bu yüzü iledir.

Allah namına olmayan her şey fanidir ve yokluğa mahkûmdur. Fena ve yoklukla yoğrulmuş bir sevgi ise insana lezzetten ziyade azap verir. Kalp, ancak Allah sevgisi ile tatmin olabilir. Fâni ve geçici mahlukat ile tatmin olmaz.

Diğeri ise, Allah namına ve Allah hesabına sevmektir. Mahlukatı Cenab-ı Hak'ın isim ve sıfatlarına birer ayna ve onun sevgisine vesile olduğu için muhabbet etmektir. Bu sevgi Allah'ın razı olduğu bir sevgidir.

Mesela, bir çiçeğe bakıldığı zaman, o çiçekte sevmeye layık ne varsa hepsi Allah'ın sonsuz güzelliğinden gelen zayıf bir tecellidir. Güzelliğin asıl kaynağı Allah'ın sonsuz cemalidir.

İşte kâinatta sevgiye sebep olan bütün güzellikler, mükemmellikler ve iyilikler Allah'tan geliyor. Mahlukattaki bütün güzellikler onun sonsuz isim ve sıfatlarının çok perdelerden geçmiş zayıf birer tecellileridir. Biz bu tecellileri Allah için ve onun hesabına sevebiliriz. Anne ve babamızı Allah'ın birer mahlûku noktasından sevebiliriz. Allah için ve onun hesabına ne kadar sevip hürmet etsek azdır.

Üstad'ın şu ifadeleri konumuzu özetlemektedir, **şöyle ki:**

“İkincisi: Çok Sözlerde izah ettiğimiz gibi, her şey, mana-yı ismiyle ve kendine bakan vecihte hiçtir; kendi zatında müstakil ve bizatihi sabit bir vücudu yok. Ve yalnız kendi başıyla kaim bir hakikati yok. Fakat Cenab-ı Hakka bakan vecihte ise, yani mana-yı harfiyle olsa, hiç değil. Çünkü onda cilvesi görünen esma-i bakiye var. Madum değil; çünkü sermedî bir vücudun gölgesini taşıyor. Hakikati vardır, sabittir, hem yüksektir. Çünkü mazhar olduğu bâki bir ismin sabit bir nevi gölgesidir.”(6)

Dipnotlar:

- 1) bk. [Şualar, Dördüncü Şua.](#)
- 2) bk. [Mektubat, Dokuzuncu Mektup.](#)
- 3) bk. [Sözler, On Yedinci Söz, İkinci Makam.](#)
- 4) bk. [age., Yirmi Dördüncü Söz, Beşinci Dal.](#)

5) bk. [İşaratü'l-İ'caz, Bakara Suresi 21 ve 22. Ayetlerin Tefsiri.](#)

6) bk. [Mektubat, On Beşinci Mektup.](#)